

Årets byggnadsvårdspris i Tanums Kommun 2012

Kulturmiljövårdsgruppen (KUV-gruppen) har beslutat att Tanums kommuns byggnadsvårdspris 2012 skall tilldelas ”stenhuggargruppen” inom Hamburgsunds bildarkiv. Priset tilldelas gruppen för arbetet med återuppbyggnaden av kruthuset med omkringliggande mur, i Backegärdet Amdal, Hamburgsund.

Kort om stenhuggeriets historia

Stenhuggeriet är en viktig del av Bohusläns näringshistoria. Industrin kom igång på allvar under mitten av 1800-talet, i samband med industrialiseringen av Europa och behovet av sten till stadsbyggandet ökade. Här bröts stenen och skeppades sedan vidare ut i världen. Den bohuslänska graniten kom att bli attraktiv för kanalbyggen i exempelvis Tyskland.

Den lokala näringen i Hamburgsundsområdet etablerades i slutet på 1800-talet, med Amdalsbrottet som en del av denna.

Kruthuset

Byggnaden har, som benämningen ”kruthuset” antyder, använts till förvaringsutrymme för sprängämnen som användes i arbetet med att bryta sten. I händelse av att byggnaden skulle explodera, vilket inte var otänkbart med tanke på sitt innehåll, byggdes som säkerhetsåtgärd en skyddsmur runt om. Denna var till sin konstruktion en så kallad skalmur; en mur med stenblock på var sida om utfyllningsmaterial i form av mindre sten. Själva byggnaden hade ett tak med en lätt konstruktion som skulle lyfta vid en eventuell explosion, så att sprängkraften styrdes uppåt.

Byggnaden var innan åtgärderna utfördes förfallet med inrasat tak. Skyddsmuren omkring var också delvis raserad. Med hjälp av medel från länsstyrelsen i Västra Götaland startade våren 2012 upprustningen av kruthuset och pågick sedan under sommaren. Taket och muren byggdes upp under antikvarisk vägledning från Bohusläns museum.

Det är idag få byggnader tillhörande stenhuggeriverksamheterna i Hamburgsundsområdet som finns kvar. Därför blir det nu återställda kruthuset i Backegärdet något av en unik byggnad i området.

Motivering

Priset tilldelas ”stenhuggargruppen” inom Hamburgsunds bildarkiv för att med idogt arbete och varsam hand ha återuppbyggt det starkt förfallna kruthuset med omgivande skyddsmur.

Det nu återuppbyggda kruthuset visar dels på det lokala områdets historia och dels på den bohuslänska stenhuggeriepoken i stort. Byggnaden står som en del av en historisk industrimiljö; en typ av miljö som på många platser i Bohuslän tappat sitt sammanhang i och med att många av byggnaderna tillhörande stenhuggeriverksamheterna försvunnit över åren.

Genom sin insats anser KUV-gruppen att ”stenhuggargruppen” är en mycket värdig pristagare till Tanums kommuns byggnadsvårdspris 2012!